

II.del

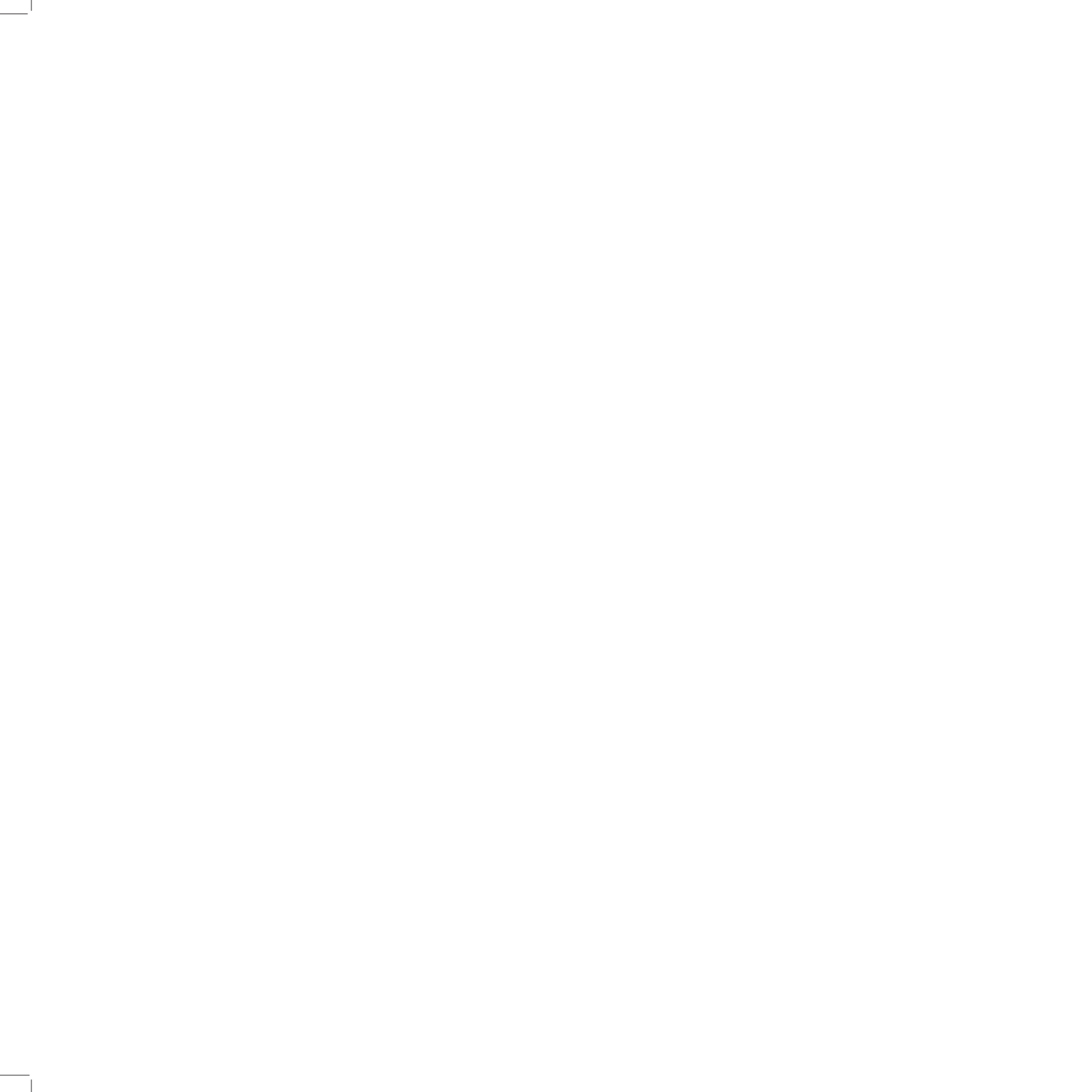

Ålholm Skole
- en god skole i Valby

Læse-

handlingsplan

Mellemtrin 4.til 6.klasse

Læsehandlingsplan for mellemtrin, 4. til 6. Klasse.

Forord

Ålholm Skoles læsehandlingsplan er udarbejdet for at implementere ” Læsepolitik i Københavns Kommune 0 - 18 år, Børne- og Ungdomsforvaltningen 2009 et projekt i Faglighed for Alle. Det overordnede mål for læsepolitikken er, at børn og unge i kommunen fra 0 -18 år tilegner sig de faglige, personlige og kulturelle kompetencer, der er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse og blive rustet til at deltage aktivt i samfundet som demokratiske medborgere.

Læsepolitikken skal implementeres, så der skabes sammenhæng mellem dagtilbud, fritidsinstitutioner, skole og forvaltning.

Læse- og skriveindsatsen skal organiseres således, at der:

- Er sammenhæng mellem alle niveauer
- Foregår en koordineret indsats
- Sikres høj kvalitet gennem kompetenceudvikling og videndeling
- Dokumenteres, evalueres og følges op

Læsepolitikken er endvidere udarbejdet så den dækker 1) de 0 - 6 årige og 2) de 6 - 18 årige. For indsatsen på skoleområdet anbefaler forvaltningen bl.a. at der i skolens handlingsplan er beskrevet mål og indsats for læsning på skolens forskellige trin. Handlingsplanen skal sikre, at eleverne udvikler deres læsning gennem hele skoleforløbet. Målene skal relatere sig til læsepolitikens mål, de obligatoriske trin- og slutmål for dansk som andetsprog og der knyttes an til de nyreviderede obligatoriske trinmål.

Ålholm Skoles læsehandlingsplan er udarbejdet for 0. til 9 kl. Planen er tilrettelagt i tre dele således: del I : Læsehandlingsplan for indskoling 0. til 3.kl, del II: Læsehandlingsplan for mellemtrin 4. til 6. klasse og del III: Læsehandlingsplan for udskoling 7. til 9.kl. Grunden hertil er at planen således kan anvendes direkte i forhold til den måde skolen har valgt at organisere sig på i trinteam. Det er ikke meningen at de enkelte dele skal ses isolerede, Læsehandlingsplanen er tænkt og udarbejdet som en helhed i henhold til den omtalte læsepolitik for Københavns Kommune, og det er derfor vigtigt at alle, både lærere, forældre, skolens ledelse og bestyrelse læser planen som sådan, ellers giver den ikke mening.

Læsehandlingsplan for mellemtrin 4. til 6. klasse

Generelt om læsning på mellemtrinnet

Når eleverne begynder på mellemtrinnet forudsættes det, at afkodningen for langt de flestes vedkommende er mere eller mindre sikker. For at sikre en progressiv læseudvikling skal elevernes fokus nu flyttes til de øvrige elementer af den interaktive læsemodel. Først og fremmest skal eleverne udvikle en aktiv læseindstilling.

For at have en aktiv læseindstilling og en god læseforståelse kræves det, at læseren har en god sprogforståelse, dvs. et godt ordforråd, god syntaktisk forståelse og godt kendskab til tekstbånd. Læserens viden om verden, viden om tekster og læserens aktive brug af sin viden har også stor betydning for læseforståelsen. Dertil kommer evnen til at kunne danne inferenser, dvs. at kunne læse mellem linjerne, og evnen til at stoppe op i sin læsning i mødet med noget svært forståeligt.

Målsætninger for 4. - 6. klasse:

Det talte sprog

- 1) Læse tekster op med tydelig artikulation og betoning, - samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel. Fra 5. og 6.klasse også afpasset efter genre og formål.

Det skrevne sprog/Læsning:

- 2) Anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i alderssvarende tekster. Fra 5.og 6.klasse også i forskellige teksttyper.
- 3) Læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier.
- 4) Søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk, og fra 5.og 6.klasse i trykte og elektroniske medier.
- 5) Kende forskellige læseteknikker.
- 6) Tilpasse læsehastighed, præcision og læsemåde til formål, genre og sværhedsgrad (For 4.klasse lix 20-25,læsehastighed 120-150 ord pr.minut) (For 5.klasse lix 25-30, hastighed 150-170 ord pr.minut) (For 6.klasse Lix 30-35, hastighed fra 175 og opefter pr.minut).
- 7) Udtrykke forståelse af det læste mundtligt og skriftligt. Fra 5.og 6.klasse kunne fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form.
- 8) Udtrykke forståelse af det læste mundtligt og skriftligt.

Fra 5.og 6.klasse lægges det ydermere vægt på tempo og indlevelse.

- 10)Læse sig til danskfaglig viden.
- 11)Læse med bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- 12)Udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner og fra 5.og 6.klasse oparbejde læsekultur.
- 13)Søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og i digitale medier og fra 5.Og 6.klasse til egen læsning og opgaveløsning.
- 14)Læse lette og korte norske og svenske tekster.

Faste tiltag

LÆSEBÅND :

20 min. læsning hver dag i ugerne 43-51 på alle trin.

LÆSEGRUPPE på 4. klassetrin.

Læsehandlingsplan for mellemtrin 4. til 6. klasse

Ideer til hvordan målene opnås:

Dansk:

1) En idé til, hvordan det kan gøres: Hver uge får en elev til opgave at læse en kort skønlitterær tekst op for resten af klassen. Eleven skal have mulighed for at øve sig på forhånd, så oplæsningen bliver fuldstændig flydende, og med optimal artikulation og betoning. Fra 5.klasse er der nu fokus på den fortolkende betoning.

2/6) Ved afslutningen af klassetrinnene bør elevens læsehastighed ved læsning af en alderssvarende, skønlitterær tekst være: (se mål punkt 6).

Mål elevernes hastighed ved begyndelsen af året, midtvejs og ved afslutningen af året. Egnede tekster kan evt. findes i materialet "Læsemåleren".

Det er afgørende, at forståelsen følger med, derfor skal der udarbejdes kontrolspørgsmål til teksterne. Fra 6.klasse øges fokus ligeledes på læsning af tekster med fagligt indhold.

3) En læseforståelsesstrategi er en bevidst, målstyret handling, der kan udføres før, under eller efter læsning af en tekst med henblik på forskellige elementer i læseforståelsen. En samlet oversigt over læseforståelsesstrategier kan ses bagerst. Vælg ud, hvilke I gerne vil arbejde med på det enkelte klassetrin.

4) På 4. klassetrin kan eleverne rådføre sig med kammeraterne eller med læreren. Det vigtigste er, at eleven aktivt gør noget, når hun læser noget, hun ikke forstår. Fra 5.klassetrin vil det være en god ide at have ordbøger i klassen, både retstavnings- og betydningsordbøger. Fra 6.klasse bør det være en automatiseret arbejdsgang, at eleverne af sig selv søger svar i ordbøger eller elektroniske medier, når de støder på ord de ikke forstår.

5) En læseteknik eller læsemåde er en bestemt måde at angribe en tekst på. Det er en besvarelse af spørgsmålet: Hvordan skal jeg læse? Ved læsning af skønlitterære tekster nærlæser man. Det vil sige, at man læser hele teksten grundigt. I detaljen kan der skelnes mellem at læse på linjen, mellem linjerne og bag

linjerne. Det er en rigtig god idé at træne dette i forbindelse med læsning af skønlitterære tekster, da det tvinger læseren til at læse aktivt. Brug kolonnenotat til arbejdet. Fra 5.klasse lægges ydermere vægt på punktlæsning og oversigtslæsning. Fra 6.klasse konsolideres og videreudvikles læseteknikkerne. I stedet for kun at lade eleverne bruge teknikkerne i bøger, bør færdighederne også trænes på internettet generelt.

7) Ved afslutningen af 4. klasse bør eleven kunne udfærdige et resumé af en læst tekst. Ved afslutning af 5.klasse bør eleverne kunne udfærdige resume og referat af en tekst ved brug af tillærte notatteknikker. Ved afslutningen af 6.klasse bør eleven kunne udfærdige processen selvstændigt.

11) Det vil være en god idé at holde styr på, hvad den enkelte elev læser i løbet af året, hvor meget eleven læser, og hvornår eleven læser. Lav et læsebarometer til hver enkelt elev. Stil krav om, at der læses et bestemt antal minutter om dagen derhjemme. På læsebarometeret noteres det, hvornår på dagen eleven ønsker at læse, hvor mange minutter der skal læses, og et mål for, hvor mange sider eleven ønsker at læse om ugen og på et helt år.

Vejledende mål:

Vejledende for 4.klasse 20 min pr. dag - min.1500 sider pr år

Vejledende for 5.klasse 25-30 min pr. dag min. 2000 sider pr år

Vejledende for 6.klasse 25-30 min. pr. dag min. 3000 sider pr. År

Mål for læsning i fagene:

Matematik (fra Nye Fælles Mål)

1. Læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
2. Læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning.
3. Lave egne repræsentationer ud fra erhvervet matematisk viden og kunnen.

Natur/teknik (fra Nye Fælles Mål)

1. Arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og udendørs samt anvende faglig læsning.

Historie og kristendomskundskab (lokale mål)

1. Eleverne skal kunne forstå og genkende den berettende teksttype.
2. Eleverne skal kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion.
3. Eleverne skal være bevidste om deres udbytte af læsningen.
4. Eleverne skal have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
5. Eleverne skal kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, tidslinje og kolonnenotat.

Ideer til hvordan målene opnås:

Matematik:

Matematik 4.klasse:

3) Lær eleverne at bruge procesnotater ved tekststykker. Se eksempel på:

<http://www.undervis.dk/teksttyper/procesnotater.html>

Matematik 5.klasse:

1) Eleverne begynder nu at støde på mere og mere tekst i matematik. De kan mange begreber. Det vil være en god idé at samle de vigtige, centrale ord og begreber i en matematikordbog. Det kunne fx være i forbindelse med følgende typiske kendetegn inden for matematikkens sprog:

betegnelser for processer: *Addere, multiplicere...*

betegnelser for egenskaber: *buet, stump, ligesidet...*

betegnelser for funktioner: *Ligninger...*

Kendte ord bruges på en ny måde:

Punkt: *ikke en del af en dagsorden eller lignende, men et bestemt sted i et koordinatsystem...*

Søjle: *ikke en del af en antik bygning, men en del af et diagram.*

Skære: *ikke at skære noget over, men to linjer der mødes...*

Ordbogen kunne også indeholde en sammenfatning af hvert afsnit, eleverne kommer igennem.

3) Eleverne kan allerede nu formodentlig bruge procesnotater ved tekststykker. På 5. klassetrin kunne en måde at øge elevernes forståelse af tekststykker på være, at lade eleverne selv lave tekststykker til hinanden. Selve procesnotatet kunne justeres, således at eleverne ikke længere skal tegne deres opgaveløsning.

Matematik 6.klasse:

1) Fortsæt arbejdet med ordbogen. Udover de kendetegn for typisk matematikprog, der er omtalt på 5. klassetrin, vil det på denne årgang være en god idé at fokusere på følgende yderligere kendetegn for sproget i matematik:

I matematikprog benyttes ofte i bydeform: *Aflæs, beregn, opgør, omregn, afmærk, indtegn...*

Som øvelse til at tydeliggøre dette og for at alle elever forstår betydningen, kan man lade eleverne omformulere tekster til fx nutid. Det skal kun gøres i et begrænset omfang, da eleverne skal vænne sig til, at sådan er matematikprog bare! Ideen er udelukkende

at tydeliggøre for eleverne, at det ikke har en særlig betydning, at der ofte bruges bydeform.

Der vil også tit forekomme det, man kalder for afpersonalisering af subjektet, hvilket betyder at sætningen gøres passiv. *I slikboden sælges der både slik, is og popcorn. Popcorn sælges i bægre af to forskellige størrelser. Ved salg af popcorn i små bægre kan udgifterne udtrykkes ved ligningen...*

Det kan forvirre nogle elever. Som ovenfor kan man i en periode omskrive disse tekster til aktiv, men i længden skal de vænne sig til passivkonstruktionerne. Formålet er at tydeliggøre for eleverne, at der ikke følger en helt ny betydning med de passive formuleringer.

3) Arbejdet med procesnotater fortsættes eventuelt ved at lade eleverne selv udforme deres egne måder at gøre det på.

Natur / teknik:

Natur/teknik i 4.klasse

1) På dette klassetrin vil det være en god idé fra begyndelsen at have fokus på nye, centrale ord og begreber. I samarbejde med fagene kristendomskundskab og historie kan det anbefales at lave en fagenes ordbog. Lav en mappe til hver elev, der er fyldt med en masse ikke udfyldte ordkendskabskort.

Hver gang eleverne støder på nye, vigtige, centrale begreber i fagene udfyldes et ordkendskabskort. Ved årets afslutning vil eleverne have en rigtig god samling af vigtige begreber. Pas på med at bruge det for ofte, det er ret tidskrævende. Et eksempel på et ordkendskabskort kan ses på:

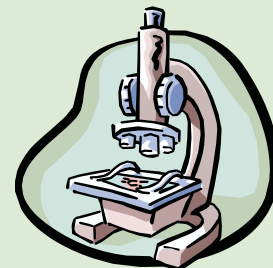
<http://www.undervis.dk/teksttyper/ordkendskab.html> I naturfaglige tekster vil der også forekomme mange sammensatte ord. Det kunne være snelavine, mudderstrømme, hjertekammer og så videre. En god huskeregel for eleverne vil være, at sammensatte ord læses forfra, men forstås bagfra. Et hjertekammer er altså et kammer i hjertet! Lær eleverne denne tankegang.

Natur/teknik i 5. Klasse.

1) I samarbejde med fagene kristendomskundskab og historie kan det anbefales at fortsætte arbejdet med fagenes ordbog.

Derudover vil der i mange Natur/ teknik tekster optræde taksonomier. En taksonomi er en tekst, hvor tekniske termer introduceres, defineres, beskrives og klassificeres. Et eksempel: Atomer er sammensat af tre forskellige slags partikler, nemlig protoner, elektroner og neutroner. For bedre at forstå denne sammenhæng kan læreren i en klasseundervisningssituation lave mindmaps på tavlen, for at vise sammenhængen.

Det anbefales på dette klassetrin, at eleverne ikke selvstændigt skal lave mindmaps, de skal i samarbejde med hinanden og med læreren vænne sig til at strukturere erhvervet viden på denne måde.

Natur/teknik 6.klasse

1) I samarbejde med fagene kristendomskundskab og historie kan det anbefales at fortsætte arbejdet med fagenes ordbog. I arbejdet med taksonomierne kan eleverne på dette klassetrin selv begynde at finde dem i teksterne, og de kan få til opgave selv at skulle lave mindmaps over dem.

I naturfaglige tekster forekommer der også ind imellem nominaliseringer. En nominalisering er som hovedregel egentlig bare et udsagnsord (i sjældnere tilfælde et tillægsord) der laves om til et begreb et navneord. Et eksempel: Bakterier omdanner ammoniak til nitrat. Denne proces kaldes for nitrifikation. Nitrifikation er en nominalisering. De vil altid være vanskelige at have med at gøre, men de kan italesættes og det kan anbefales eleverne at prøve at "tilbage danne" ordet igen til et udsagnsord. Det kan ind imellem hjælpe på forståelsen.

Historie og kristendom:

Historie og kristendomskundskab i 4.klasse

1) Den berettende teksttype er forholdsvis enkel i sin opbygning, og det vil være en god idé at eleverne forstår opbygningen af en berettende tekst og formålet med at læse den, altså hvad det forventes at de kan, når de har læst en sådan tekst. Lær eleverne at benytte notatteknikken tidslinje i forbindelse med læsningen af disse tekster. I begyndelsen gøres det bedst ved, at du som lærer laver tidslinjerne på tavlen, og indledningsvis måske selv finder oplysningerne i teksten, mens eleverne skriver med i deres hæfter. Gradvist kan eleverne bidrage med oplysninger til tidslinjen. Se beskrivelse af berettende tekster på: [http:// www.undervis.dk/teksttyper/ berettende.html](http://www.undervis.dk/teksttyper/berettende.html) - ved at følge et link på denne side fremgår det også, hvordan en tidslinje kan laves.

2) Især i "Ind i historien" er der store dele fiktion. Formålet er naturligvis at gøre teksterne spændende at læse, men det er vigtigt, at eleverne fra begyndelsen lærer at forholde sig kildekritisk til teksterne. Samtal med eleverne om denne skelnen mellem fiktion, fakta og fiktion. Lad eventuelt eleverne mundtligt udrage det historiske indhold af fiktionsteksterne.

3) Dette kan gøres ved at benytte VØL modellen. Før eleverne begynder at læse, skriver de ned, hvad de ved i forvejen om emnet, og hvad de ønsker at lære ved at læse teksten. Ved endt læsning skriver de ned, hvad de nu har lært. Se eksempel på VØL model på: [http:// www.undervis.dk/teksttyper/ voel.html](http://www.undervis.dk/teksttyper/voel.html)

4) Lav en fagenes ordbog se under natur/teknik

Historie og kristendomskundskab i 5.klasse

1) Arbejdet med den berettende teksttype fortsættes. Bliv ved med at minde om formålet med at læse en berettende tekst altså hvad det forventes, at de kan, når de har læst en sådan tekst, nemlig at genfortælle begivenhederne i den rækkefølge, der har fundet sted. Notatteknikken tidslinje kan eleverne nu forsøgsvis prøve at benytte selvstændigt og individuelt i forbindelse med læsning af tekster, der egner sig til denne teknik. På dette klassetrin kan du som lærer passende introducere en alternativ notatteknik til berettende tekster, nemlig kolonnenotatet. Eleverne kender formo-

dentlig metoden en smule fra dansk. I begyndelsen anbefales det, at du som lærer benytter metoden på tavlen, mens eleverne skriver med i deres hæfter, og ret hurtigt vil de kunne bruge metoden selvstændigt. Se eksempel på kolonnenotat på: [http:// www.undervis.dk/teksttyper/ kolonnenotater.html](http://www.undervis.dk/teksttyper/kolonnenotater.html)

2) Eleverne skal naturligvis stadig forholde sig kildekritisk til teksterne. Samtal med eleverne om denne skelnen mellem fiktion, fakta og fiktion. Lad eventuelt eleverne selv fortælle skriftligt om det historiske emne både ved at skrive en faktatekst og en fiktionstekst.

3) Dette kan gøres ved at benytte VØL modellen. Før eleverne begynder at læse skriver de ned, hvad de ved i forvejen om emnet og hvad de ønsker at lære ved at læse teksten. Ved endt læsning, skriver de ned, hvad de nu har lært. Se eksempel på VØL model på: [http://www.undervis.dk/ teksttyper/voel.html](http://www.undervis.dk/teksttyper/voel.html)

Oftentimes vil en del af de spørgsmål, som eleverne har ønsket svar på, ikke være blevet besvaret. På dette klassetrin kan eleverne evt. begynde at finde svar andre steder, i bøger eller på internettet.

4) Arbejdet med fagenes ordbog fortsættes.

Historie og Kristendomskundskab i 6.klasse

1) Arbejdet med den berettende teksttype fortsættes. Bliv ved med at minde om formålet med at læse en berettende tekst altså hvad det forventes at de kan, når de har læst en sådan tekst, nemlig at genfortælle begivenhederne i den rækkefølge, der har fundet sted. I forbindelse med lektielæsning bør det nu kunne kræves af eleverne, at de tager hensigtsmæssige notater til de berettende tekster, enten i form af tidslinjer eller som kolonnenotater.

2) Eleverne skal naturligvis stadig forholde sig kildekritisk til teksterne. Fra dette klassetrin bearbejdes historien kronologisk fra istiderne og frem. Lad eventuelt eleverne finde oplysninger om en periode i flere forskellige materialer. Det kunne være et gruppearbejde, hvor alle grupper egentlig har samme opgave, men skal benytte forskellige kilder. Grupperne vil uvægerligt komme frem til divergerende oplysninger på nogle områder. Samtal om hvorfor, og hvad der så er mere troværdigt end andet.

3) VØL-Modellen bør tilpasses på dette klassetrin. Før eleverne begynder at læse, skriver de ned, hvad de ved om emnet i forvejen. I den midterste kolonne noterer eleverne, hvad de lærer af nye ting, og i den tredje kolonne noterer eleverne ned, hvad de synes om det læste. Forsøg at lade dem problematisere emnet.

Faste tiltag:

Læsebånd 20 min læsning hver dag i uge 43-51 på alle trin.

Læsegruppe på 4.klassetrin

Evalueringer:

4.klasse:

- Dansklærer tager SL40 i maj (obligatorisk)
- Læsekonference i juni med klassens kernelærere, ledelse, læsevejleder, sprog-og specialcenterlærere. Læsevejleder indkalder.

6.klasse:

- Dansklærer tager TL1 i september (obligatorisk)
- Læsekonference i oktober med klassens kernelærere, ledelse, læsevejleder, sprog-og speciallærere. Læsevejleder indkalder.

For alle:

- Elevplaner
- Elevsamtaler
- Skole/hjem-samtaler

Om læseforståelsesstrategier

En læseforståelsesstrategi er en bevidst, målstyret handling, der kan udføres før, under eller efter læsningen af en tekst med henblik på forskellige elementer af læseforståelsen.

Hovedkategorier:

- **Hukommelsesstrategier:** bruges til at repetere dele af teksten for at huske den.
- **Organisationsstrategier:** bruges til at skabe overblik
- **Elaboreringsstrategier:** bruges til at bearbejde den nye viden, så den integreres med elevens baggrundsviden
- **Overvågningsstrategier:** bruges til at evaluere egen forståelse

I det efterfølgende er vist en række forslag til anvendelsen af sådanne strategier eller værktøjer, både før, under og efter læsning.

Før læsning af en tekst	
Genrekendskab, teksttypekendskab	Hvis genren er kendt af eleverne, så lad dem genopfriske genrekendetegnene før læsningen begynder. Kendte og forventelige strukturer hjælper på forståelsen.
Forfatterskab	Måske har en eller flere af eleverne læst andet af samme forfatter - lad dem fortælle.
Emnekendskab	Fælles samtale om det emne, som teksten behandler.
Periodekendskab	Fælles samtale om tid teksten er skrevet i - eller den tid handlingen foregår i.
Titlens betydning	Lad eleverne komme med forudsigelser ud fra tekstens titel, måske kapiteloverskrifter. Gennemføres som evt. hurtigskrivning.
Svære ord	Hvis teksten indeholder svære ord eller begreber, så gennemgå dem med klassen, før eleverne skal læse selv.
Ordkendskabskort	Svære, centrale ord eller begreber behandles grundigt på denne måde.
Stil deres nysgerrighed	Hvis det er meningen at eleverne skal løse opgaver til læst tekst, så lad dem se opgaverne før de går i gang med at læse selv. Læsning er altid nemmere, hvis man kender formålet.
VØL model	Velegnet til at tydeliggøre, hvad eleverne lærer ved at læse teksten.
Tip en tekst	Læreren laver på forhånd en tipskupon med sande og falske udsagn fra teksten. Eleverne gætter og retter til under læsningen - eller samlet gennemgang efter endt læsning.
Lærerens oplæsning	Ind imellem kan det give god forforståelse og sikre en god begyndelse for alle, hvis læreren læser den første bid af teksten højt.
Under læsningen af en tekst	
FARAOlæsning	Eleverne læser i grupper. Hvert medlem i gruppen har en opgave. Bruges normalt til faglig læsning, men kan sagtens bruges til skønlitteratur også. Se eksempler på : www.undervis.dk/teksttyper/farao.html
Rollelæsning	Sikrer at alle forstår hvert afsnit, før der læses videre. Mest relevant ved tekster, der er sprogligt svære. Der er 4 roller, en oplæser, en referent, en overskriftsmester og en sammenhængsmester. Oplæseren læser første afsnit. Referenten giver et referat - vigtigste indhold, overskriftsmesteren finder en dækkende overskrift, som alle skriver ned, sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger. Rollerne roterer med uret og næste afsnit læses.
Meddigtning	Kan bruges på rigtig mange måder! Tvinger læseren til at forholde sig til det læste. Eleven må ikke lave om på noget af det læste, men må gerne finde på nyt.
Moddigtning	Eleven må gerne lave om på det læste... Hvad nu hvis ?
Skyg en person	Eleven noterer ned, hver gang der kommer en oplysning om en person i teksten.
Citatmosaik	Bruges til at lave personbeskrivelse på en alternativ måde. Personene tegnes på et stykke papir og rundt om personen placeres talebobler med citater fra personen. Citaterne skal sige noget om, hvordan personen er.
Logskrivning	Elevens egne tanker om det læste noteres ned undervejs.
Lav overskrifter til kapitler	God øvelse til at vise læseforståelse, hvis ikke kapitlerne har navne i forvejen. Kan også bruges til faglig læsning, hvor der i stedet laves overskrifter til hvert afsnit der læses.

Under læsningen af en tekst (fortsat)	
Synsvinkelskift	I tekster med jeg-fortæller er denne metode måske mest oplagt. Rigtig god til at vise forskelle på personers væremåde, og selvfølgelig til at sætte fokus på det litteraturanalytiske begreb: synsvinkel.
Børn og voksne	Lad eleverne lave teksten om. Hvis hovedpersonerne er børn, så lav dem til voksne, men behold samme tema og motiv! Rigtig god øvelse til netop at sætte fokus på det, der ikke ændrer sig: tema og motiv.
Stikoord/understregning /overstregning	Find stikord i teksten, der efterfølgende kan bruges til at huske indholdet.
Biodigt	Anderledes måde at lave personbeskrivelse på. Linje 1: fornavn, linje 2: tre tillægsord, linje 3: slægtsforhold, linje 4: elsker/holder af/kan lide, linje 5: føler, linje 6: trænger til, linje 7: frygter, linje 8: giver, linje 9: ønsker, linje 10: efternavn
Hvem er du ? (Kort)	Bruges til personbeskrivelser, fokus på indre karakteristik.
Dobbeltnotat	En kolonne, hvor eleverne skriver ned, hvad der sker på linjerne, en kolonne hvor de skriver ned, hver der sker mellem linjerne og en kolonne om, hvad de synes om det. Tvinger læseren til at nærlæse! Skal kun laves for kortere tekststykker.
Årsag / følge (kort)	Bruges til at gennemskue led i forklarende, faglitterære tekster.
Kompositionsdiagram	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, fx. taksonomier.
Mindmap	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, fx. taksonomier.
Spændingskurve	Fokus på komposition
Insæt manglende oplysninger i teksten	Øge opmærksomheden på alt det der står mellem linjerne.
Tidslinje	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster
Kolonnenotat	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster
Efter læsningen af en tekst	
Resumé	Kort gengivelse af tekst med egne ord - fri kronologi
Referat	Mere detaljeret gengivelse med tekstens ordbrug og fast kronologi
Opsummering	Meget kort sammenfatning af tekstens væsentligste indhold
Berettermodel	God til at gennemskue kompositionen af en dramatisk tekst (film, roman, novelle): Anslag, præsentation uddybning, point of no return, konfliktoptræpning, klimaks / konfliktløsning, udtoning.
Fortælleansigter	Analyseværktøj i de mindre klasser, fokus på tid og sted (det ene øje), hovedpersonen (det andet øje), problem (næsen), hændelser (munden)
Fortællingskort	Analyseværktøj til lidt større elever, personer. Tid, sted, problemet, målet, handlingen, udbyttet
Eventyrbro	Kompositionsværktøj til de mindre klasser - velegnet til eventyr
Aktantmodel	Strukturalistisk naratologisk tilgang til fx. Eventyr, eller fortællingens opbygning: giver - objekt - modtager hjælper - subjekt - modstander.
Kontraktmodel	Komposition i fortællinger fx. Eventyr, kontrakt, kontraktbud, uderummet, bodsvandring med skadesgenoprettelse, prøvebeståelse, selvovervindelse, genetablering af kontrakt.
Procesnotat	Til tekststykker i matematik
Venn diagram	Bruges til sammenligninger i fx. Diskuterende, faglitterære tekster
Tekstproblemløsning	Bruges til at gennemskue struktur i diskuterende, faglitterære tekster, men kan også bruges i berettende tekster som et problematiserende værktøj.
5 spørgsmål	Læs teksten, find 5 spørgsmål som du synes det er vigtigt at få svar på, sådan at du har forstået teksten fuldt ud, formuler de fem ting som spørgsmål, diskuter de foreslåede spørgsmål med en eller flere kammerater - svar på spørgsmålene.
Klatretræ illustrativ litterær model	De yderste blade (de mest enkle elementer): Tid, sted, personer, miljø - på linjerne Træets grene: motiv, personskildringer, indre monologer - på og mellem linjerne Træets stamme: tema, genrekendskab, synsvinkel, komposition - bag om linjerne, læser tolkende Træets rod: tema, budskab, litterære principper og traditioner - tolkende, reflekterende, perspektiverende
Find et vigtigt sted	Tvinger læseren til at indtage en aktiv læseindstilling
Dramatisering	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke
Tableau	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke
Lav tegneserie	Værktøj til at gennemskue kompositionen i en tekst
Omskriv til en anden genre	Velegnet til sproglig stilistisk opmærksomhed - og genrekendskab
Den varme stol	Værktøj til at komme i dybden med personkarakteristik. En elev er en person fra teksten, klassen stiller spørgsmål
Paneldiskussion	Som ovenfor - kan fx også bruges til at lade eleverne være personer fra flere tekster - eller forskellige perioder

LÆSEHANDLINGSPLAN DEL 2